

Az ellátás belső erőforrása a kisegítő gazdaság

Vaderna János hadnagy

A hatékony gazdálkodás és az ésszerű takarékoság elveinek a gyakorlatban való megvalósítása életünk valamennyi területén lehetséges és szükségszerű. Az ezzel kapcsolatos tennivalókat a MSZMP KB 1979 június 29-i határozatában ismételten fontos feladatnak jelölte meg. A KB a XII. Kongresszus irányelveiben értékelve helyzetünket, előrehaladásunk egyik kulcskérdéseként fogalmazta meg az ország gazdasági egyensúlyának javítását, az anyagi és szellemi erőforrásokkal, az anyaggal, az energiával való hatékony gazdálkodás és ésszerű takarékoság következetes megvalósítását. Társadalmunk jelentős része, néphadseregünk személyi állománya megértette a párt által nyíltan és őszintén feltárt gazdasági nehézségeinket és egyre többen tetteikkel járulnak hozzá a gondok csökkentéséhez, aminek egyik igen jó eszköze a kisegítő gazdaság.

A Magyar Néphadseregben a kisegítő gazdaságokat éppen azzal a céllal hozták létre és működtetik, hogy bizonyos mértékben telermentesítsék a népgazdaságot.

A kisegítő gazdaság jelentőségének felismerése nem mai és nem magyar találmány. A Nagy Honvédő Háború éveiben a szovjet hadsereg hadtápszervei, a front mögötti csapatok sok kisegítő gazdaságot szerveztek. „1941-ben azok száma mintegy 400, 1943-ban pedig 6220 volt... Ezek a kisegítő gazdaságok közel egymillió tonna különfajta mezőgazdasági terméket adtak. Adtak azok tejet és tertermékeket is a kórházaknak: hiszen például az 1. Belorusz Front kisegítő gazdaságaihan is több, mint 40 ezer tehén volt.” (N. A. Antyipenko: A főirányban – Zrínyi Karonai Kiadó, Bp. 1979.) Napjainkban sincsen kisebb gazdasági és ezen túl politikai jelentősége mindezeknek.

Csapataink rúnyomó többségénél sok éve működnek a kisegítő gazdaságok több-kevesebb eredményességgel, de mindegyik csökkenti a népgazdaság terheit. Az eredményekben ha ngrásszerűen nem is, de kétségbevonhatatlan a fejlődés, a növekedés. Igen jó példa erre az egységünknel működő kisegítő gazdaság:

Év	Költség (Ft)	Hozam (Ft)	Feljav. (Ft)	mutató Ft/nap
1980.	403 362	584 169	180 806	0,62
1981.	967 034	1 220 710	253 676	0,86
1982.	619 740	1 251 528	631 788	2,16
1983.	1 139 855	2 485 907	1 346 052	4,34

Kisegítő gazdaságunk nem mondható tipikusnak, erősen meghatározza többek között a kiemelt nagyváros számos sajátossága, mint a nagyfokú beépítettség, a széles agglomeráció, a környék magas színvonalú mezőgazdasági kultúrája. Így kevés területi lehetőségünk adódik, több lényeges adottság nincsen meg, ezek közül a legfontosabb a takarmánybázis csekély lehetősége. Ezt egyébként úgy hidaljuk át, hogy a környék mezőgazdasági kultúrájára jellemző termékeket termelünk viszonylag kis területen, annak megművelési költségei levonása után még mindig jelentős árat kapunk, amit viszont takarmány beszerzésére fordítunk teljes egészében.

Sajátos megoldásnak tartjuk azt is, hogy a sertéshizlalást jelentéktelen hányadtól eltekintve (saját szaporulat 70–80 malac évente) vásárolt sertésekkel oldjuk meg. A környezet jó mezőgazdaságára alapozva, a környékbeli termelőszövetkezetekkel eredményesen együttműködve, a számunkra kedvező időpontokban, a legkedvezőbb 18–25 kg-os súlyban vásároljuk azokat. Ez a megoldás viszont csak úgy gazdaságos, ha nagy mennyiségben hizlalunk. Az évi vágások optimális mennyiségét 350–450 db-ban számoljuk, létszámunk, feldolgozási lehetőségeink figyelembevételével. Ez a mennyiség naponta több mint egy 120–130 kg-os hússertés levágását jelenti, lényegében a teljes húsigényünk. Ennek ellenére vásárolunk húst is, mert saját vágásaink egy részéből feldolgozást folytatunk, jó minőséggel, az étkezők nagy megelégedésére. Az 1983. év folyamán több mint 27 tonna húst, közel 13 tonna fehérarut és közel 1 tonna belsőséget „termeltünk”, aminek 20–25%-át feldolgoztuk. (A nyert termékeink: kötött sonka, kolozsvári szalonna, hurka, kolbász, füstölt fej, köröm, stb.). Az 1983. évben 153 db sertéssel kezdtünk, ehhez 505 db-ot vásároltunk, 88 db volt a saját szaporulat, ezekből levágtunk 405 db-ot, 20 elhullás volt, így az évet magasabb darabszámmal, 321-gyel zártuk, megalapozva immár a következő gazdasági évet, amelyben lényeges db szám növelést az 1983. évihez képest már nem tervezünk.

Másik sajátosnak tartott területünk a kertészet, ahol a véletlen adta lehetőségeinket kihasználva 9 db fólia sátrat működtetünk úgy, hogy azokból 4 a laktanyai kazánház mellett áll, s arról fűtjük tehát egész télen „termelünk” benne. Sietek megnyugtani mindenkit, hogy az energia felhasználást a kisegítő gazdaság megtéríti (megvásárolja az olajat). A fűtött fóliasátrakból decemberi zöldhagyma, karácsonyi hónapos retek, újévi fejes saláta került a katonák asztalára. Ennek köszönhető az is, hogy már hajtanak a tavaszi primőrök, készülve a palántázásra. Fóliás kertészetünk a leghatékonyabb gazdálkodási ágazat gazdaságunkban. Amíg a sertéshizlalás hatékonysága 1,86%, addig a fóliás kertészeté 4,44%, vagyis 134 745 Ft költség mellett 598 561 Ft értéket termelt. A mennyiségeket illetően: pl. 34 ezer csomó zöldhagyma (2655 kg), 40 ezer csomó retek (3736 kg), 13 ezer fej saláta (1389 kg), 4469 kg paprika, 2315 kg uborka, 1223 kg paradicsom stb.

A megtermelt paprika, uborka egy részét eleinte kényszerből, mert nem tudtuk volna megetetni tartósítottuk, részben savanyúság, részben házi lecsó formájában. Még van a saját tartósítású szeletelt, sózott zöldségből, ami szinte tavaszi ízt kölcsönöz a vele készült ételeknek, ezért 1984-ben ebből többet készítünk.

Nem tartjuk viszont sajátosnak a gombatermelő ágazatunkat, hiszen arra mindenütt azonosak a lehetőségek. A többi ágazat fényében kissé halványabban eredményei, hiszen egész évi termelése 1983-ben 18 092 Ft volt, összesen

5 056 Ft ráfordítással, de az őszi telepítés most vált termőre, most hozza a legnagyobb hasznot. Számított mutatója egy termelési ciklusra 2,5–3,0⁰/₀ között van.

Szántóföldi termelésünk bERMÜVELÉSSEL folyik, annak hozamai éves takarmány és szalmaszükségletünk mintegy 55⁰/₀-át adták 1983-ban.

Kisegítő gazdaságunkat nagyobbra fejleszteni tovább nem tartjuk célszerűnek, elértük a lehetőségeinknek megfelelő optimumot, inkább a ráfordítások pontosabb tervezését, a termelés költségeinek fajlagos csökkentését tervezzük: mint például az alomszalma kiváltását a hízók és a növendék sertések alól, keményfa dobogók alkalmazásával. Ezáltal nagyobb hőszigetelést érünk el, csökkentve a sertések lehűlése miatti energia veszteséget (súlygyarapodás!), enyhítve a környezetvédelmi gondokat a trágya mennyiségek csökkentésével, javítva ugyanakkor a sertésgondozók munkafeltételeit, hiszen kevesebb kiakozást kell végezniük.

Tartósan kívánjuk biztosítani az egy főre, egy napra jutó étkezésfeljavítást, a mindenkori I. sz. ételmezési norma 10⁰/₀-ának megfelelő összegben. Ez a vizsgált négy évben *a következőképpen alakult:*

Év	I. norma értéke		A feljavítás mutatója	
	Ft/nap		Ft/nap	a norma ⁰ / ₀ -ában
1980.	32,00		0,62	1,94
1981.	34,00		0,86	2,53
1982.	35,50		2,16	6,08
1983.	36,80		4,34	11,79

Nem lenne teljes a kisegítő gazdaságról vázolt kép a parancsnoki és az egész közösség részéről megmutatkozó érdeklődés, támogatás nélkül. Egységünk vezetése felismerte valamennyiünk közös érdekét, a kisegítő gazdaságban rejlő lehetőségeinket. A kisegítő gazdaság nem a hadtápszolgálat belső ügye, az csak akkor lehet eredményes, ha a legteljesebb összefogás valósul meg érdekében. Ahol a parancsnoki munka részét képezi a minden oldalú gondoskodás, ott törvényszerűen felismerik a kisegítő gazdaság lehetőségeit és működésének szükségességét. Ez nem lehet minden egységnél azonos, hiszen számtalan sajátosság, az eltérő körülmények, lehetőségek mindezeket korlátozhatják. Az egyéni és a kollektív leleményességen, a tenniakaráson múlik az, amit felismernek és elvégznek. Egységünknel pl. a „B” alegység védnökséget vállalt a sertésgazdaság, az „M” alegység a fóliás kertészet, a „C” alegység pedig a gombatermesztés főlött. Elmondhatjuk, hogy szélesebb körben fogtunk össze valamennyiünk érdekében.